

Motion till riksdagen 2026/27:46

av **Louise Meijer (M)**

Införande av aktiv dödshjälp

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter till aktiv dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under sommaren 2020 publicerade Dagens Nyheter ett reportage om Per Maritz som valt att aktivt avsluta sitt liv på grund av sjukdomen ALS. Läkaren Staffan Bergström hjälpte Per Maritz genom att skriva ut och blanda de rätta medicinerna för att avslutandet skulle ske på samma sätt som på dödshjälpskliniken Dignitas i Schweiz där han egentligen skulle ha avslutat sitt liv, vilket ställdes in på grund av coronapandemin. Per Maritz intog den dödliga dosen på egen hand. Staffan Bergström, som då var ordförande i föreningen Rätten till en värdig död, är pensionerad gynekolog och förlossningsläkare. Reportaget väckte en viktig debatt om huruvida aktiv dödshjälp borde tillåtas i Sverige.

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSN, återkallade Staffan Bergströms läkarlegitimation under hösten 2022. Förvaltningsrätten i Stockholm fastställde beslutet i maj 2023 och likaså gjorde Kammarrätten i Stockholm i oktober samma år. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd. Att beröva en annan människa livet är straffbart som mord eller dråp även om handlingen sker på personens begäran. Medhjälp till självmord är däremot som utgångspunkt inte straffbelagd om personen själv utför den avgörande handlingen. Sedan den 1 maj 2021 är dock uppmaning till självmord och oaktsam uppmaning till självmord kriminaliserat. Bestämmelsen tar sikte på psykisk påverkan som riktas mot en annan persons vilja att begå självmord och förutsätter att handlandet har kränkande eller hänsynslösa inslag. Att enbart tillhandahålla ett hjälpmedel för att begå självmord faller enligt förarbetena utanför det straffbara området.

Vänersborgs tingsrätt frikände i juni 2026 en man som på begäran hade skickat självmordsinstruktioner till fyra personer och läkemedel till två, eftersom det inte var visat att han försökt påverka deras vilja att ta sina liv.

Avgörande för att assisterande vid döende i dagsläget inte ska betraktas som dråp eller mord är att den patient som önskar avsluta sitt liv på egen hand kan inta den dödliga dosen läkemedel. Om patientens läkare utför den avgörande handlingen, kallat eutanasi, kan läkaren dömas för något av nämnda brott. Eftersom inte heller det fall där patienten själv utför den aktiva handlingen är legaliserat blev Staffan Bergström av med sin läkarlegitimation.

För personer i Sverige som har obotliga sjukdomar eller skador och som vill dö finns egentligen enbart alternativen att aktivt avsluta sitt liv via självmord eller att åka utomlands till en dödshjälpsklinik såsom Dignitas. Detta måste förändras. Rätten att avsluta sitt liv i särskilda situationer bör finnas i Sverige.

Statens medicinsk-etiska råd konstaterade 2024 att dödshjälp i någon form var accepterad i 15 länder, varav nio europeiska. En Novusundersökning i mars 2025 visade samtidigt att 79 procent ansåg att assisterat döende borde tillåtas.

Rätten att avsluta sitt eget liv borde vara densamma oavsett om patienten har möjlighet att genomföra den avgörande handlingen själv eller om den måste ske med hjälp av läkare. Dagens reglering innebär att någon som totalt förlamats i en olycka och som vill avsluta sitt liv inte kan göra detta, medan någon som är sjuk har möjlighet att vidta denna åtgärd så länge som sjukdomen inte brett ut sig i sådan utsträckning att genomförandet omöjliggörs.

Rätten att bestämma över sitt eget livs avslut borde vara en självklarhet när det rör sig om situationer då aktiv dödshjälp aktualiseras.

Louise Meijer (M)